

"הנשמה שלי קשורה עם רבותינו נשיאנו, וזה בלט החוצה..."

הרב סעדיה דאהן ע"ה נולד בכפר תיילית שבאזור 'דאדס' במרוקו, באווירה יהודית-מרוקנית שורשית, שם הכיר לראשונה את חב"ד ואת הרבי, באמצעות השליח שהגיע רכוב על חמור. הדרך משם לכפר חב"ד הייתה ארוכה, אבל סלולה << השבוע נפטר לבית עולמו חסיד, בר אוריין, בעל מידות נאצלות, שהיה מעמודי התווך של הקהילה בקרית מלאכי >> קווים לדמותו

נתן אברהם, שניאור זלמן ברג

בצער רב התקבלה הידיעה המצערת על פטירתו של החסיד הרב סעדיה דאהן, מהחסידים הבולטים במידת חסידותם בשכונת נחלת הר חב"ד, ועוד קודם לכן בשכונת קראון הייטס, בה התגורר שנים ארוכות.

הרב דאהן ע"ה, היה דוגמה אישית של חסיד עם קבלת עול לרבי מה"מ. הוא היה זהיר ומדקדק בכל ענייני תורה ומצוות, הלכה ומנהג, מתוך יראת שמים מופלגת. למרות יכולותיו הלמדניות וגאונותו, עד כדי כך שהיה בקי היטב בליקוטי תורה ותורה אור, ובכל חמשת חומשי תורה עם האונקלוס בעל פה... הוא ידע להצניע זאת מעין כל, והתנהל תמיד כאחד האדם.

הרב דאהן היה איש חינוך וותיק, שוחט, סופר ואיש ספר שיודע להעמיק ולפלפל. מאידך גיסא, הוא אדם בעל אישיות לבבית חסידית נדירה, בעל אמונת צדיקים תמימה והתקשרות לרבי ללא פשט'לאך. למרות שהיה מקפיד על קלה כבחמורה, תמיד התנהל באווירה לבבית וחמה, מתוך ידידות מתחברת לכל אדם באשר הוא - ואף בכך היה לסמל ולדוגמה של מופת.

חיי עבר בטעם של פעם

את הראיון הבא בו גולל את סיפור חייו הלא-רגיל, עשה כתב 'בית משיח' עמו כמה שעות לאחר מוצאי ראש השנה תשס"ח, לפני 16 שנה, כשהוא שרוי עדיין תחת ה'רשימו' של ההתוועדות הגדולה שהתקיימה ב-770 בה נטלו אלפים רבים.

ההתרגשות ניכרה היטב בקולו, והוא היטיב לבטא אותה בלשונו המיוחדת שעה שביקש להעביר את המסר, להוסיף ולהתחזק יותר באחדות החסידים, באהבת רעים ובמבצעים בכדי להביא כבר את ההתגלות.

בחדווה ובהתרגשות הוא נזכר בימים ההם במרוקו, בלימודים בשיבות החב"דיות במרוקו ובכפר חב"ד, על 'מופת' פרטי לו זכה, ועל הוראה לא שגרתית באמצע 'יחידות'. הוא מעיד שמאז שעמד על דעתו ידע שנשמתו קשורה בחסידות חב"ד.

תמיד הייתי ידוע כ"נציג של חב"ד"

הרב סעדיה דאהן נולד במרוקו להוריו הרב מרדכי ואסתר דהן ממשפחת יראי שמים מרבים.

"מרוקו מחולקת לשלושה חלקים", פתח הרב סעדיה במתק סיפוריו. "חלק אחד מכונה 'החלק הספרדי', החלק השני נקרא 'החלק הצרפתי' בו השפעת הכיבוש הצרפתי

היה ללמד אותנו תורה ומשניות, קרוא וכתוב.

בכפר היו כמה בני תורה, והיו כמה שידעו ללמוד וללמד היטב, אך משום מה סירבו לקבל על עצמם את עול המלמדות בתואנה שזו עבודה שמצריכה אחריות ויגיעה רבה. בעקבות הצורך להביא מלמדים מרחוק, היו המלמדים מתחלפים חדשות לבקרים, ולא הייתה לנו מערכת מסודרת של לימודים. עם זאת, הדוגמה החיה של ההורים, הייתה חזקה מכל דבר אחר, ובזכות כך חונכנו.

מי שהגיע לכפר והציל את החינוך שלנו, היה הרב שלמה מטוסוב, שהגיע למרוקו בשליחות הרבי. הרב מטוסוב ייסד תלמודי תורה בכל הכפרים והערים, ובשלב מסוים הגיע גם אלינו. הוא לקח את אחד מבני הכפר, הרב יוסף אמור (לימים באשקלון), שהיה תלמיד חכם, שילם לו חלק מהמשכורת, וההורים השלימו את החלק הנוסף, וכך נוסד תלמוד תורה מסודר עם לימודים על בסיס יומי מסודר. במהלך הלימודים נערכו מבצעי לימוד ותחרויות נושאי פרסים.

אז גם התוודענו לרבי מליובאוויטש ולחב"ד, אם כי בצורה שטחית.

עד היום אני זוכר את ההתרגשות הגדולה ששררה כאשר הגיעו שלוחיו של הרב מטוסוב לייסד את התלמוד תורה. אנחנו בכפר היינו לבושים עם גלביות, הלבוש המרוקני המסורתי; הכול היה מאוד פשוט ופרימיטיבי ולא היינו רגילים לראות אנשים עם מגבעות וחליפות. החלטנו בינינו לבין עצמנו, שאותם שלוחים הם 'גאונים'. כך, בכל פעם שהיו מגיעים לביקור, לערוך מבחנים או לפקח, היינו מכנים אותם בתואר 'גאונים'.

בשלב מסוים עברנו לגור בעיר מרקש, הגדולה יותר, שם למדתי בישיבה לא חב"דית. אחד המלמדים היה הרב משה בן אבו, כיום רבה של שכונת גילה בירושלים. באותה ישיבה הייתי ידוע כ"נציג של חב"ד". לא יודע מדוע זכיתי לכינוי הזה, אבל כנראה שהנשמה שלי קשורה עם רבותינו נשיאנו, וזה בלט החוצה... באותם ימים היו תלמידים שיצאו ללמוד בישיבות ליטאיות בצרפת ובאנגליה, והוויכוח הנדוש בין חסידים למתנגדים הגיע גם אל בין כותלי הישיבה. אני תמיד הייתי המגן האולטימטיבי של חב"ד ושל הרבי. אני זוכר כמה הזדעזעתי כשראש הישיבה במרקש שמע שאני רוצה לעבור ללמוד בישיבה החב"דית במכנס, קרא לי אליו ושאל "מה יש לך לחפש שם? שם יש רק תהילים ותניא..."

ר' סעדיה עובר אצל הרבי מלך המשיח

והתרבות הצרפתית המתירנית חדרו לכל רבדי החיים שם ופגעו רוחנית בלא מעט קהילות יהודיות. החלק השלישי הוא הכפרי יותר, והוא נשאר מרוקני אורגינאלי - ושם אני נולדתי, בכפר תיילית שבאזור 'דאדס'.

בסמיכות לכפר שלנו היו עוד שני כפרים בהם התגוררו יהודים, אך הכפר שלנו היה המרכזי. בכפרנו גרו משפחות יהודיות רבות והתנהלו בו חיי תורה ומצוות מלאים. תושביו הצטיינו בחיי אמונה תמימים.

ההורים שדאגו שנקבל חינוך יהודי ונתחנך על ברכי דרך ישראל סבא, היו מביאים מדי תקופה מלמד מומחה מערי השדה, והיו משלמים לו במשותף. תפקידו

באותה ישיבה הייתי ידוע כ"נציג של חב"ד". לא יודע מדוע זכיתי לכינוי הזה, אבל כנראה שהנשמה שלי קשורה עם רבותינו נשיאנו, וזה בלט החוצה...

הרב סעדיה שלמדתי ממנו רבות

הרב גבריאל אביכזר שליח הרבי ומנהל בית חב"ד מרכז דוברי עברית ניו יורק הרב סעדיה דהן ז"ל היה רב בבית הכנסת שלנו במשך שנים רבות, והתוועד אצלנו כל שבת בחיות ובמתיקות רבה. זכינו ללמוד ולקבל ממנו רבות מתוך דוגמא אישית של קבלת עול לרבי והוראותיו עם כל הדיוקים. באופן אישי למדתי ממנו יראת שמים מה היא - למדתי איך לתקוע בשופר עם כל הדיוקים והדקדוקים, ההלכות והמנהגים. ממנו גם למדתי איך לנהל בית כנסת חב"ד יחד עם אורה מזרחית מרוקאית חמה ולבבית כפי שהוא הקרין בהנהגתו. הרב סעדיה ז"ל היה מחנך דגול בשליחות הרבי, היה מורו ורבו של הרב יורם אברג'ל ע"ה בצעירותו בבית ספר חב"ד במושב ברוש. היה בקיא בליקוטי תורה ותורה אור, סופר סת"ם, שוחט ועוד. בכל ההתוועדויות עמו דיבר באמונה עמוקה על נבואות הרבי שליט"א, והיה חדור בביטחון אודות שלימות הארץ ובשורת הגאולה. גם בשנים האחרונות כשכבר התקשה לדבר, עדיין היה מגיע אלינו וישב עמנו בהתוועדויות במשך שעות רבות. כל עוד היה לו כוח - היה הולך לבסיסי צה"ל להניח תפילין עם חיילים. הרב סעדיה חסר לנו... יהי רצון שימליץ טוב בעדינו ובעד כל המקורבים ובמיוחד אשתו שתבלחט"א וילדיו ונכדיו וניניו לאורך ימים ושנים טובות.

הרב סעדיה דהן נואם בבית חיינו

זיכני הקדוש-ברוך-הוא ובכל זאת עברתי ללמוד בישיבת חב"ד ב'מקנס' בה שימש כראש הישיבה יהודי מקומי, תלמיד חכם עצום, בשם הרב יצחק סבג. בישיבה התפללו אמנם בסידור ספרדי ונהגו כמנהגי הספרדים, אך היא הייתה ישיבה חב"דית לכל דבר, עם מקווה בכל בוקר ושיעורי חסידות. נפשי כל כך נקשרה לחב"ד ולדרך הלימוד הנהוגה בחב"ד, עד שהתקשיתי ללמוד גמרא אצל המלמד בישיבה שבא מרקע ליטאי.

בשנת תש"כ בערך שלחני הרב שלמה מטוסוב לשמש תקופה של שנה כמלמד בעיירה שנקראת בני-מילל.

מאוחר יותר, בשנת תשכ"ג, למדתי בישיבת חב"ד בקזבלנקה, אותה ניהל הרב מיכאל ליפסקר ע"ה. שם בישיבה הכרתי את רבי אלעזר, בנו של רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל, מהרבנים הקדושים והידועים של יהדות מרוקו.

רבי אלעזר למד כיתה אחת מתחתי, והמחנך שלו היה רבי יצחק מרציאנו. דווקא דמותו של רבי אלעזר נחרטה היטב אצלי, יותר משאר התלמידים, כי השם 'אבוחצירא' היה דבר קדוש במרוקו, והיו מסתכלים עליו כבר אז כעל "בנם של קדושים". מהיכרותי איתו בתור בחור, רבי אלעזר היה מאוד חברותי, נעים שיחה ומעורב עם הבריות. היו לי עמו הרבה שיחות על נושאים שונים כשפעמים רבות דיברנו על הרבי ועל ארץ ישראל. ומשם עלינו כל המשפחה לארץ ישראל והתיישבנו ברמת השרון.

מיד כשנכנסתי לישיבה, החלטתי שזהו מקומי

חודשיים אחרי שהגעתי לארץ ישראל, הזמין אותי עמרם יפרח, חבר ילדות שהגיע לארץ ישראל לפניי ונכנס ללמוד בישיבת 'תומכי תמימים', לביקור בכפר חב"ד. מיד כשנכנסתי להיכל הישיבה, החלטתי שזהו מקומי. האווירה, הלבביות והפשיטות שניבטה מפניהם של תלמידי התמימים, שבתה את לבי. במבט לאחור, הדבר שהכי משך אותי בחב"ד, היה תורת החסידות המשלבת שכל ורגש, ויכולה להביא אדם לגבהים רוחניים אמיתיים כשהיא מעמידה אותו במקומו האמיתי. זה משך אותי עוד במרוקו.

מהר מאוד השתלבתי בלימודי בכפר חב"ד. המשפיע שלי הרב משה נפרסטק, היה מתוועד איתנו רבות. את כל השאלות שלי בחסידות ובענייני הנפש, הייתי שוטח בפניו ומתייעץ איתו. הוא ה' יהודי מיוחד

אירע, ואותה בעיה הפסיקה להטריד אותי עוד.

יום אחד ישבתי ולמדתי בחברותא עם עוד שניים מתלמידי התמימים, שלמה פליישמן וזכריה עבדי, כשלתע נכנס אל בית המדרש הרב משה שניאורסון ע"ה. הוא הסתודד מעט עם הרב משה נפרסטק וראיתי כי הם מצביעים עלי. הייתה לי הרגשה כלפי מה דברים אמורים, ובו במקום אמרתי לחברי 'אני מחנך לא אהיה, זה לא מתאים לי בכלל'.

לאחר כמה דקות ניגשו אלי השניים,

שהעניק יחס אבהי שלא רואים כמותו רבות במחוזותינו. אפשר להרגיש שהוא באמת אוהב אותך, וכל רצונו זה לסייע.

במהלך הלימודים בישיבה זכיתי לחוות לראשונה בכוחו של הרבי, כששלחתי אליו מכתב ובו בקשת ברכה.

הייתה לי בעיה רפואית שטרדה את מנוחתי. כתבתי על כך לרבי, והתשובה הייתה ברכה לרפואה שלמה ובדיקת התפילין. מובן שמיהרתי לעשות כהוראת הרבי, והבדיקה העלתה שהכתב היה דהוי. רכשתי פרשיות חדשות. הלא-יאמן אכן

והרב נפרסטק אמר כי מבקשים שאהיה מחנך בבית הספר בברוש... לא ידעתי את נפשי. למרות הודעתי הקודמת, מצאתי את עצמי אומר, כי 'אם הרבי יסכים, אקבל את המשרה'. כתבתי לרבי ומכתב התשובה הגיע די מהר, עליו נכתב דברים ברורים: "ברכה והצלחה בחינוך על טהרת הקודש".

בשמונה השנים הבאות עבדתי כמחנך בבית הספר בברוש, בעיקר כמחנך הכיתה הגבוהה. בין התלמידים היה גם הצדיק הנודע הרב יורם אברג'יל, לימים מנהיג בעצמו, כאשר לימים נעשינו למשפחה.

זכיתי לקבל מכתבים רבים מהרבי, אם מכתבים שגרתיים ללידות ולחגים, ואם מכתבים בעלי הוראות פרטיות.

בלידה של אחת מבנותיי, כתב הרבי "אכפול ברכתי" לגבי הלידה שתהיה בנקל, נוסח לא מקובל בדרך כלל במכתבים כגון דא. אחרי הלידה הבנו את ברכת הרבי. הייתה מתוכננת לידה מסובכת, אך בפועל היא הייתה הלידה הכי קלה.

יצאתי מהיחידות רועד

כשסיימתי את עבודתי בברוש, עברתי להתגורר בלוד ומשם - באישורי של הרבי - עברתי להתגורר בנחלת הר חב"ד. באותן שנים עבדתי בבית הספר למלאכה בקרית מלאכי, שם הצטרפתי לצוות החינוכי בבית הספר למלאכה, ולאחר מכן בבית הספר למלאכה בכפר חב"ד, ובקרית גת. זכיתי במשך השנים להעמיד תלמידים הרבה.

בחודש תשרי תשל"ד, זכיתי לראות לראשונה את הרבי. לאחר חודש שלם ספוג בגילויים, זכיתי להיכנס ל'יחידות' ממנה יצאתי רועד מהתרגשות. יחידות עם הרבי זה מעמד שאין ניתן לתארו במילים ספרותיות, ככל שיהיו. היו בו כמה עניינים פרטיים, ורק זאת אוכל לספר, שהרבי בירכני שאצליח בעבודת החינוך.

תורה כמו אוויר לנשימה

הרב סעדיה זכה להיות השליח הראשון שפעל בישוב 'גן יבנה', שם פתח בפעילות חב"דית עם תושבי המקום, עד שהגיע למקום שליח קבוע.

בשנת תש"נ עבר עם משפחתו לקראון הייטס שבניו יורק, לא לפני שזכה לקבל את ברכת הרבי מה"מ, שם עבד כשו"ב וכרב קהילת 'משכן מנחם' שהוקם לעילוי נשמת ידידו ושאר בשרו הרב זלמן שגלוב. ביתו בקראון הייטס הפך עד מהרה להיות בית פתוח לאורחים הרבים שהגיעו לרבי, הן בחגי ישראל והן בשבתות.

את כל השאלות שלי בחסידות ובענייני הנפש, הייתי שוטח בפני המשפיע הרב נפרסטק ומתייעץ איתו. הוא יהודי מיוחד שהעניק יחס אבהי שלא רואים כמותו רבות במחוזותינו. אפשר להרגיש שהוא באמת אוהב אותך

מלאכתו, מלאכת שמים. הוא לא ויתר על שיעורים יומיים והקפיד עליהם יותר מכל, גם בשנים בהן התייסר. "לימוד התורה היה כמו אוויר לנשימה אצל אבא", מספר בנו הר' שמואל. "תמיד שקד בלימודו ולא ביטל רגע. סיפרו לי כי כבר בימי בחרותו סיים את הש"ס, אך תמיד התחמק מלספר על שקדנותו בימי בחרותו. עוד שמעתי כי באותן שנים למד את חמישה חומשי תורה עם תרגום אונקלוס בעל פה... בשנים הבאות גם למד בעל פה ספרים שונים, בהם היה בקי היטב.

"הוא למד באופן עצמאי ואישי והשקיע בכך זמן רב כל יום. מלבד זאת, אבא השקיע אנרגיה רבה במסירת שיעורי תורה בכל מקום בו התגורר, כאשר השיעורים שלו היו בכל מקצועות התורה".

הרב סעדיה העריך מאוד את עניין סיפורי חסידים. הם היו חשובים לו כמעט כמו לימוד תורה. הוא חיבב מאוד סיפורי חסידים, אך עם זאת, הקפיד מאוד שיספרו אותם בתכלית הדיוק. כדי לשאוב סיפורים בלתי ידועים, וגם כדי לדייק בסיפורים הידועים, היה מהדר לשמוע סיפורים מכלי ראשון, מזקני החסידים. לא פעם ישב עם החסיד הקשיש ר' מענדל מרוזוב כדי לשמוע ממנו זכרונות וסיפורים, וכך גם מזקני חסידים נוספים.

בכל מוצאי שבת היה משתתף בהתוועדויות מלווה מלכה ב-770 ומספר סיפורי חסידים מזיכרונותיו המצויינים, והיה מדקדק לספר כפי שמע.

למרבה ההפתעה, לאחר עשרים שנה של מגורים בקראון הייטס, חזר עם רעייתו לגור בנחלת הר חב"ד. לתמיחת

ילדיו השיב, כי כתב לרבי, ובמכתב שקיבל באמצעות ה'אגרות קודש' הבין כי עליו לחזור לנחלת הר חב"ד. "אנחנו ילדיו, תמהנו, שאלנו, חשבנו לכאן ולכאן, אבל אצל אבא לא היו שאלות כלל וכלל, הרבי אמר אז מבצעים תיכף ומיד", מספר בנו הר' שמואל דאהן שלי. "וכך לאחר עשרים שנה של מגורים בקראון הייטס, עזב את החיים אליהם היה רגיל, על כל המשמעויות שבדבר, ושב לנחלת הר חב"ד. "כזה היה אבא, בטל לרבי בתכלית. כל ענייני ה'מבצעים' היו קדושים בעיניו, כל הוראה של הרבי ביצע כי כך צריך, כי הרבי ציוה; לא היו לו שאלות כלל. בכלל, במשך השנים אבא זכה לקבל מהרבי הדרכות ומענות, הן במכתבים והן ביחידויות, וכל מילה של הרבי היתה עבורו קודש".

נפטר כשתפילין על ראשו

לפני כעשור חלה הרב סעדיה במחלה קשה ומאז הזדכך בייסורים קשים. דווקא אז התגלה בגבורתו הרבה, כאשר למרות ייסוריו המשיך עם חוק שיעוריו מבלי שויתר על תפילותיו ועל סדרי לימודיו.

מספר בנו הר' שמואל שלי: "זמן קצר לפני פטירתו סימן שאניח לו תפילין. לאחר שסיים עם תפילין רש"י, ביקש להניח גם רבינו תם. הנחתי לו ולאחר הנוסח הרגיל, החל להגיד וידוי, ומיד יצאה נשמתו בטהרה כאשר התפילין עליו..."

"בחודשים האחרונים לחייו 'התלונן' אבא באוזני על הספדים הנישאים בהלוויות חב"דיות, ותמה על כך שהרי מנהג חב"ד לא להספיד. אני הבנתי את הרמז הדק שלו..."

"אבא נפטר ביום חמישי, והיה צורך להמתין לבני המשפחה שיגיעו מחו"ל.

וכך ההלוויה נערכה בשישי אחר הצהרים. כאשר כיבדו את רב השכונה הרב יצחק יהודה ירוסלבסקי, לשאת דברי פרידה, אמר רק כי בערב שבת אחר הצהרים אין מספידים - ומיד ההלוויה יצאה לדרכה בדיוק כפי רצונו..."

ביום חמישי, ג' בכסלו, השיב הרב דאהן את נשמתו לבוראה, בהותירו אחריו זרע קודש ברח' ה', חסידים ושלוחים, יבלח"א: רעייתו מרת חסיבה, בניו ובנותיו: הרב

מנחם מענדל, קראון הייטס. מרת **דבורה**

לאה נקי, הרצליה. הרב **לוי יצחק**, קראון

הייטס. הרב **שמואל**, נתניה. מרת **נחמה**

דינה עיזאגווי, קראון הייטס. הרב **שלום**

דובער, מונטריאול קנדה. הרב **שניאור**

זלמן, נחלת הר חב"ד. הרב **שאול**, מיאמי

פלורידה, וכן נכדים ונינים רבים, לאורך

ימים ושנים טובות.